

Miljønytt

2. Utgave - 2009

- Ny og bedre sorteringshall
- Produktets livsløp
- Kompostering
- Sorteringsguide
- Innsamling av klær
- Deponiforbudet

*Kompostering - et tilskudd
tilbake til naturen. Mer s. 6.*

Harald Sandberg, stasjonsansvarlig på Leknes Miljøstasjon, sier hallen vil gi et bedre servicetilbud til publikum, og gjøre leveringen av elektronisk- og farlig avfall lettere. Med Lofotens skiftende værforhold er det godt å kunne være innendørs både for ansatte og publikum.

Hallen tar først og fremst for seg ulike fraksjoner av farlig avfall. Her kan man levere spillolje, lyspærer, løsemidler, batterier og EE-avfall. Publikum er i dag flinke til å sortere matavfall og papiravfall fra restavfall, men ikke like mange har fått med seg at "duppeditter" som går på strøm og batterier også inneholder miljøgifter. Ved å håndtere det vi kaller EE-avfall på en

Einars hjørne: Deponiforbud - hva nå?

Regjeringen har vedtatt et deponiforbud for nedbrytbart avfall, gjeldende fra 1. juli 2009. Formålet er å utnytte energien i restavfallet på en bedre måte, samtidig som utslippet av metangass blir redusert.

Siden 2001 har LAS årlig sendt 1500 tonn restavfall fra husholdningene i eierkommune til energigjenvinning i

Kiruna. I tillegg har vi lagt restavfall på deponiet i Haugen.

Fylkesmannen ga i sommer Lofoten Avfallsselskap IKS ny tillatelse til mottak, sortering og behandling av avfall på alle selskapets anlegg. Det er gitt en rekke vilkår

som er retningsgivende for hvordan miljøstasjonene og anlegget i Haugen skal driftes. I tillegg har fylkesmannen gitt LAS en dispensasjon fra forbudet mot deponering av nedbrytbart avfall frem til 1. juli 2010.

Hva gjør vi med restavfall etter neste sommer? Slik jeg ser det kommer vi ikke utenom å sende mer restavfall til forbrenning i ovn med energigjenvinning.

De ca 70 deponiene som drives i Norge i dag står for omtrent 2,6 % av klimagassutslippene. Myndighetene ønsker å redusere utslippene av klimagasser. Gjennom effektiv drift og kontroll vil LAS bidra til at alt avfall som oppstår i Lofoten blir behandlet og gjenvunnet innenfor de rammer som gis av våre politisk styrende organer.

nøst har publikum kunnet ta i bruk nye sorteringshallen i Storeidøya.

forsvarlig måte, får man tatt ut blant annet kvikksølv, kadmium og brom. Når “duppeditten” blir delt opp i små fragmenter og sortert, kan de bli ført inn i nye produkter, eller ufarliggjort på annen måte. Bromerte flammehemmere blir eksempelvis forsvarlig brent og gjenvunnet som energi.

Gjenbruk av papir og plast

Også papir, kartong, emballasjepapp, samt plastfolie, er under tak. Tidligere stod disse komprimateorene noe vær-utsatt til, men med ny plassering vil det nok bli en hyggeligere opplevelse å levere både bølgepapp og plast når nordavinden står på.

Hele 97% av all bølgepapp blir gjenvunnet, og da i hovedsak til ny emballasje. Papir og kartong blir jo samlet inn fra hver husstand, men har man mye papir og bølgepapp er det fint å komme hit ned også. Det er gratis for husholdninger. Også folieplast og husholdningsplast (emballasje) leverer man gratis her.

Gjenbruk av plast har en energiøkonomisk gevinst. Plast er laget av olje som er en ikke-fornybar ressurs. Ved produksjon av “jomfruelig plast” brukes 1 kg olje som energikilde i tillegg til en kilo olje som er råstoff til plasten. Ved gjenvinning

sparer man altså 2 kilo olje, i tillegg til at vi unngår 1 tonn CO₂ for hvert tonn gjenvunnet plast. Her er det mye miljøgevinst å hente (kilde: LOOP).

På Leknes Miljøstasjon er det i snitt ca. 100 veiinger hver dag. Dette er både næringsdrivende og privathusholdninger. De fleste som er innom stasjonen er flinke til å sortere.

Det meste av det som kommer inn av avfall sendes videre til Haugen, der det blir ytterligere sortert, før det sendes til diverse gjenvinningsanlegg, legges i biocelle eller går til forbrenningsanlegg.

En lignende hall er planlagt satt opp i Svolvær i løpet av mars 2010.

Visste du at.....

Vi kjøper 45 millioner pizzaer i esker i året.

Bare det utgjør 33 000 tonn emballasje. Eller like mye som 7000 elefanter...

Dine Miljøtips!

Viste du at man kan lage blomstergjødsel av kokvannet til poteter og grønnsaker? (kilde: den lille hakkespettboken) At hverdagsprodukter som melk, tannkrem og løk kan fjerne flekker og at hissige bladlus kan fjernes med en blanding av vann, rapsolje, grønnsåpe og bakepulver? (www.gammel.grønnhverdag.no)

Vi ønsker dine miljøvennlige råd for å erstatte kjemikaliebruk i hverdagen. Send tips til monica@las-lofoten.no

Produktets livsløp, hva betyr det?

Enten man kjøper leverpostei, sko eller mobiltelefon, så betyr det at produktet har hatt et "liv" både før det ble ditt og etter at du er ferdig med det. Tiden fra komponentene ble satt sammen, og til produktet blir avfall utgjør altså produktets livssyklus, eller mer folkelig fortalt: produktet fra "vugge til grav".

Dette betyr at man trenger råstoff, energi og arbeidskraft for å lage produktet. Videre er det behov for emballasje og transport for å få produktet til butikk eller forhandler. Alt dette gir også utslipp av eksempelvis CO₂. Hver fase i "produktlivet" gir altså avfall.

Når du kjøper produktet er det også av betydning hvor lenge du bruker det (holdbarhet/varighet), og hvor mye avfall det gir (også emballasje) og ikke minst om avfallet kan gjenvinnes.

Et aspekt her er også hvor mye som blir laget av produktet, er det samsvar mellom tilbud og etterspørsel? Et eksempel her er mat som går ut på dato, salgsvare etc.

Alt dette for at du kan benytte produktet eller tjenesten en relativt kort periode, derfor er det viktig at du er bevisst dine valg.

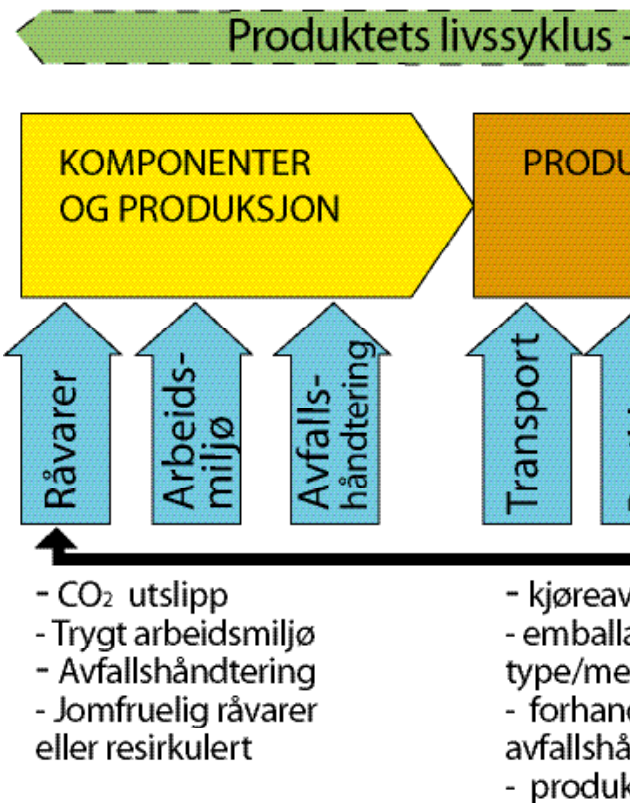
Hva kan du gjøre?

Avfallsreduksjon handler ikke bare om god kildesortering. Det handler også om å velge riktig for ditt forbruk.

Det handler om å kjøpe:

- kvalitet - det varer en stund
- kortreist - så sparer man transport
- riktig mengde - hvem har ikke kastet mat?
- emballasje og innhold som kan gjenvinnes

Tenk før du handler (på butikken)!

Husk at også emballasjen er en "del av" produktet.

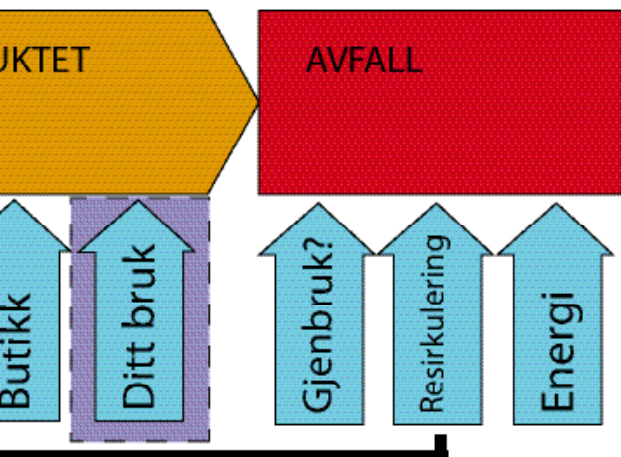
TIPS: Tenk snittpris.

Ta prisen og del på hvor mange ganger ca man vil bruke den buksa før den legges bort?

Hvor stor andel av makrellboksen spiser man opp? Hele eller bare halvparten? Hvor stor andel kaster blir matavfall?

Utsalgsspris kommer definitivt i et nytt lys.

- Hvor langt går ditt ansvar?

stand
asje
ngde
dler
ndtering
tets varighet

- uten skade på miljø,
natur og mennesker.

Den lilla ruten viser den delen av livssyklusen som produktet er i din besittelse. Det er likevel laget for deg, fordi det er du som etterspør og betaler!

Hvilken livssyklus har en mobil, en sjokolade, eller en dongeribukse?

Etikk

Etikk ved kjøp betyr å velge leverandører og produkter som man vet blir laget slik at det blir tatt hensyn til både arbeidsmiljø, lønnet arbeidskraft, miljøvennlig produksjon og ingen farlige utslipp som følge av dette.

Vi kjenner godt til diskusjonene om barnearbeid, utnyttning av arbeidskraft, dumping av farlig avfall i hav og elver.

Har du kunnskap har du også mulighet til å velge å gjøre det riktige.

Orkla sier det på denne måten:

“Nullvisjonen om ingen skader på mennesker og miljø skal stå helt sentralt i alt Orkla gjør. I alle ledd skal det jobbes bevisst og systematisk med å forebygge skader.”

(kilde: Orkla.no)

Et slag for økologisk bomull - ikke bare et spørsmål om pris.

Ved økologisk produksjon av bomull benytter bøndene de lokale ressursene på en fornybar og langsiktig måte. Økologisk landbruk unngår giftige, kjemiske plantevernmidler, og bomullsfrøene er ikke genmodifiserte. Slike naturlige metoder er den beste og tryggeste løsningen på bomullskrisen.

Bomull er en av verdens mest sprøytete planter, og kjemikaliene som brukes på bomull er blant de mest giftige plantevernmidlene som finnes. Selv DDT brukes fremdeles som plantevernmiddel og fenoksisyrer som avløvingskjemikalier. Dessuten er produksjonen også svært vann- og energikrevende. Aralsjøen som en gang var verdens 4. største sjø, er nå nesten forsvunnet.

(kilde: www.cottonchild.no og www.fremtiden.no)

Kompostering

God matjord er LAS sitt direkte bidrag til naturen i Lofoten. Ved hjelp av dyktige mikrober og riktig tilgang på luft forvandles matrester, skrell, skall og tørkepapir til den fineste matjord.

For det du kaster i matavfallsdunken blir kvernet og blandet med struktur fra hageavfall og rent trevirke, og etter 12 - 16 uker har fiskekaker og teposer blitt til jord.

Komposten siktes så og legges til ettermodning. "Temperaturen kan komme opp mot 75 °C når mikrobene jobber på sitt beste", sier Stig Tore Benjaminsen, som er driftsleder i LAS. Denne jorda er svært rik på gjødsel/nitrater, og blir iblandet sand før den kan benyttes til dyrking.

Fortrinnsvis ønsker LAS at jorda skal benyttes til landbruk, slik at vi kan få økt produksjon i Lofoten.

I samarbeid med Jack Lindgaard, Leknes, er LAS igang med et forsøk med kompostjord på dyrka mark. Det er ennå for tidlig å si noe om resultatet ennå, men vi er spente på å høre til neste år.

Kompostering er en naturlig prosess, som vi i LAS har satt i system. "Det er fint å kunne bidra med noe tilbake til naturen, og vi har fortsatt ledig kapasitet, så fortsett med å sortere matavfallet," sier Benjaminsen!

Innsamling av klær

Når du kjøper nye klær, hva gjør du så med de gamle?

Fra **1.3.2010** kan du levere inn klær for gjenbruk via Fretex. Klærne må være fullt brukbare og vasket før de kan leveres i en plastpose på vår miljøstasjoner i Leknes og Svolvær for innsamling til Fretex. Dette er et prøveprosjekt, som i første omgang løper ut året (2010) .

Enten klærne ikke passer lengre, du er lei av de eller ikke har bruk for tøyet lengre, kan du nå levere det til oss, slik at en annen person kan dra nytte av det.

Sånn blir det god samvittighet av!

Sorteringsguide (husholdninger)

Oppstillingen er ment som en pekepinn, og viser eksempler - og det er lov å bruke hodet. Under henvisning til miljøstasjoner, inkluderes også Haugen i dette tilfellet.

Matavfall/ Organisk avfall:

(alt avfall som råtner)

Hentes, dunk med brunt lokk

- Matrester, skrell og skall
- Blomster
- Husholdningspapir
- Servietter
- Vått papir/ våt papp
- Teposer
- Kaffefilter og grut
- Bleier

Papir, kartong og papp

(kun tørt)

Hentes, blank sekk

- Aviser (også rosa)
 - Ukeblader
 - Reklame
 - Pappemballasje
 - Drikkekartonger
 - Emballasjekartong
- Ikke knyt flere sekker sammen. Max 20 kg i hver sekk*

Glass- og metall emballasje

Rengjøres og leveres i returcontainere.

- Aluminiumsformer
- Tomme emballasjeglaser (syltetøy-, oliven- o.l.)
- Vinflasker og andre glassflasker
- Hermetikkbokser

Plast (kun tørt) (frivillig)

Hentes sammen med papiravfallet, eller leveres miljøstasjon.

- Folie
- Plastposer
- Rengjort plastemballasje

Samles sammen i samme type sekk som til papir og kartong.

EE-avfall/duppeditter (på batteri eller strøm)

Leveres miljøstasjonene

- Batterileker
- Strykjern og vaffeljern
- Mobiler og iPods
- Blinkesko
- Musikale gratulasjonskort

Farlig avfall

Leveres miljøstasjonene

- Lyststoffrør og sparepærer
- Enkelte batterier
- Maling og lakk
- Løsemidler
- Spillolje og oljefilter
- Vaskemidler
- Kvikksølvtermometer
- Bilpleie produkter

NB: også tørre og tomme spann

Trevirke og Hageavfall

Leveres miljøstasjonene, egne containere.

Behandlet og malt trevirke

Eks. gamle skap, sponplater hører til her.

Trykkimpregnert trevirke og kreosot er farlig avfall.

Ubehandlet trevirke og hageavfall.

Elektronikk

Leveres miljøstasjonene

- Brunevarer som video, DVD-spiller og støvsuger
- Hvitevarer som oppvaskmaskin, vaskemaskin og komfyr
- TV/monitorer
- Datautstyr
- Kuldemøbler.

PCB vinduer, rivingsavfall, jern og metall skal også leveres til Miljøstasjonene

Til Fretex (fra 1.3.2010)

- Hele og rene klær
 - Sko, svært pent brukte
 - Vesker og belter, pent brukte.
- Leveres miljøstasjonene.

Restavfall Hentes, dunk med grått lokk/ lev. miljøstasjonen (MS)

- Aske (innpakket og avkjølt)
- Glass som ikke er emballasje
- Utgåtte sko, ødelagte klær
- Suppeposer o.l. emballasje
- Støvsugerposer (innpakket)
- Plast
- Gavepapir
- Porselen, ildfaste former,
- Kattesand
- Post- It lapper,
- Plastrmøbler(MS)
- Frityrolje (MS)

Holdningsarbeid mot skoler

LAS tilbyr undervisningsopplegg for barne- og ungdomsskolen, samt videregående skole, med fokus på kunnskap om kilde-sortering, reduksjon av avfall og gjenvinning i større sammenheng.

Undervisningen er tilpasset de ulike trinnene og etterhvert som målgruppen vokser til, blir det stadig større fokus på holdninger.

Ta kontakt med LAS for informasjon og/eller for å avtale tid for din klasse. Tlf: 76 05 40 35 eller send mail til monica@las-lofoten.no

Duppedittposen

Hjelp oss å samle din småelektronikk (EE-avfall) som er utgått på dato, ødelagt eller ubrukelig.

Duppeditter eller småelektronikk går på batteri og/eller strøm og inneholder miljøgifter som bly, kvikksølv, kadmium, krom, bromerte flammehemmere, PCB og radioaktive stoffer.

Dette er miljøgifter som skader mennesker, dyr og natur hvis de ikke blir tatt forsvarlig hånd om.

EE-avfall leveres gratis på våre miljøstasjoner. Bruk gjerne vedlagte duppedittpose

TA ANSVAR!

To separate kamre, selvsagt!

Østbø sine tømmebiler har selvsagt to kamre, slik at matavfall ikke blandes med restavfall eller papir!

Matavfallet blir til kompost, papiet til nytt papir og restavfallet blir gjenvunnet som energi eller lagt på godkjent deponi.

OBS! Østbø har nytt tlf nr: 99 46 08 10

Sammen holder vi Lofoten ren!